

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Blöchliger H., Vammalle C. Reforming Fiscal Federalism and Local Government: Beyond the Zero-Sum Game. *OECD Fiscal Federalism Studies*. OECD Publishing. 2012. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2012/02/reforming-fiscal-federalism-and-local-government_g1g14c82/9789264119970-en.pdf (дата звернення: 11.04.2025).
2. Мануїлова К. В. Децентралізація публічної влади в Данії: досвід для України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 15. С. 96–99.
3. Золотарьова О. А. Реформа децентралізації влади у Франції як приклад для України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 86–88.

Лазарєв А. Д.

аспірант кафедри фінансів

Одеського національного економічного університету

ПРОГРАМНО-ЦІЛЬОВИЙ МЕТОД БЮДЖЕТУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ

Вступ. В умовах нестабільності економіки й обмеженості бюджетних ресурсів особливого значення набуває стратегічне планування у сфері державних фінансів [3, с. 45]. Саме завдяки чіткій постановці цілей та ефективному використанню наявних ресурсів можливе забезпечення сталого розвитку держави й територіальних громад. Поєднання стратегічного планування та програмно-цільового методу дає змогу не лише оптимізувати бюджетний процес, а й зробити його максимально прозорим і орієнтованим на результат.

Мета роботи. Метою цього дослідження є розкриття сутності та дослідження програмно-цільового методу як інструменту стратегічного планування.

Основна частина. Стратегічне планування у сфері публічних фінансів передбачає розробку середньострокових і довгострокових планів розвитку держави та регіонів. Основними документами, що формують стратегічні орієнтири, є Стратегія сталого розвитку України, регіональні стратегії розвитку, а також плани соціально-економічного розвитку громад [2]. Їх основна мета – визначення пріоритетів фінансування та прогнозування потреб у бюджетних ресурсах.

Одним із найважливіших інструментів реалізації стратегічних цілей є програмно-цільовий метод бюджетування (ПЦМ). Його сутність полягає в орієнтації видатків не на фінансування органів чи установ, а на досягнення конкретних результатів [1]. У разі застосування ПЦМ кожна бюджетна програма має свій паспорт, у якому чітко прописані мета, завдання, заходи та очікувані результати.

До основних інструментів, які забезпечують ефективність програмно-цільового підходу, належать:

- розробка паспортів бюджетних програм із чітким визначенням цілей і показників результативності [1];
- моніторинг і оцінка ефективності реалізації програм [4, с. 36];
- впровадження систем управління ризиками;

– використання автоматизованих інформаційних систем для планування та контролю бюджетних видатків.

Досвід країн Європейського Союзу демонструє, що широке використання програмно-цільового методу сприяє підвищенню прозорості бюджетного процесу та довіри громадськості до органів влади [2]. В Україні процес запровадження ПЦМ триває з початку 2000-х рр., однак його ефективність обмежується проблемами практичного застосування – формалізмом під час складання паспортів, недостатнім використанням результативних показників та обмеженими можливостями моніторингу [4, с. 37].

Водночас стратегічне планування та ПЦМ відкривають значні можливості для підвищення ефективності управління фінансами за умови належного методичного супроводу, залучення цифрових технологій та вдосконалення підходів до оцінювання бюджетних програм.

Висновки. Інтеграція стратегічного планування та програмно-цільового методу є запорукою формування сучасної моделі державних фінансів, орієнтованої на результат. Подальший розвиток цих інструментів має ґрунтуватися на вдосконаленні методик планування, широкому впровадженні цифрових технологій, а також на активній участі громадськості в оцінюванні ефективності використання бюджетних коштів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації щодо застосування програмно-цільового методу у бюджетному процесі. *Міністерство фінансів України*. 2025. URL: <https://mof.gov.ua>
2. OECD. Public Governance Review: Ukraine. Paris, 2018. URL: <https://www.oecd.org/gov/publicationsdocuments/reports/>
3. Луніна І. О. Бюджетна політика в умовах трансформації фінансових відносин: монографія. Київ: НІСД, 2021. 312 с.
4. Сунцова О. О. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі України: проблеми та перспективи. *Економіка і держава*. 2022. № 6. С. 35–40.

Лобачева І. Ф.

канд. пед. наук, доцент кафедри фінансів
Вінницького фінансово-економічного університету

ПОДАТКОВІ СИСТЕМИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН ТА УКРАЇНИ

Вступ. Податкова система є одним із ключових елементів регулювання економічних і соціальних процесів у країні. Вивчення податкових систем інших держав стає особливо актуальним через глобальну тенденцію податкової конкуренції між країнами, що є однією з сучасних міжнародних проблем.

Над питаннями податкових систем працювали вчені Л. Лисак, О. Лютий, Т. Волинець, Ю. Козак, В. Козаченко, Л. Біла, А. Гречко та інші. Однак, незважаючи на значний досвід досліджень, залишаються невирішеними питання щодо забезпечення соціальної спрямованості оподаткування, удосконалення механізмів адміністрування податків і підвищення податкової культури серед населення.